

Ministerstwo Infrastruktury

INFORMACJA
dla Rady Ministrów

**o realizacji programu wieloletniego pod nazwą Program rozwoju
gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019**

w roku 2017

Warszawa, marzec 2018 r.

Spis treści

I. Wstęp.....	3
II. Założenia programu wieloletniego i prawne podstawy jego realizacji	4
1. Cele programu	4
2. Podstawy prawne	5
3. Finansowanie i założenia programowe.....	5
III. Realizacja Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 w roku 2016 – krótkie podsumowanie	8
IV. Realizacja Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 w roku 2017	9
V. Podsumowanie	16

I. Wstęp

Infrastruktura drogowa jest jednym z ważniejszych elementów niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania i rozwoju całej gospodarki. Poprzez rozwój infrastruktury drogowej zwiększa się dostępność komunikacyjną w całym kraju, zarówno do ośrodków gospodarczych i centrów miejskich, instytucji publicznych, a także do terenów o znaczeniu turystycznym.

Konieczność zdynamizowania w latach następnych rozwoju gospodarczego Polski wymusza w sposób bezpośredni rozwój infrastruktury drogowej, gdyż stan tej infrastruktury jest kluczowym czynnikiem stymulującym wzrost ekonomiczny danego regionu, jest również jednym z najważniejszych kryteriów oceny poziomu jego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Niniejszy Program jest kolejnym programem w sektorze infrastruktury dróg lokalnych.

Został ustanowiony uchwałą Nr 154/2015 Rady Ministrów z dnia 8 września 2015 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą *Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019*, zmienionej uchwałami nr 159/2016 z dnia

16 grudnia 2016 r., nr 120/2017 z dnia 1 sierpnia 2017 r. oraz nr 188/2017 z dnia 5 grudnia 2017 r.

Wcześniej w celu wsparcia finansowego infrastruktury lokalnej zrealizowano dwie edycje Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych ustanowionych:

- uchwałą Nr 233/2008 Rady Ministrów z dnia 28 października 2008 r.,
- uchwałą Nr 174/2011 Rady Ministrów z dnia 6 września 2011 r.

NPPDL miał na celu udzielanie jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych w zakresie budowy, przebudowy lub remontu dróg powiatowych i gminnych. Nadzór nad realizacją NPPDL sprawował minister właściwy do spraw administracji publicznej.

W ramach sześciu rozliczonych edycji rocznych NPPDL, w pierwszym i drugim etapie jego funkcjonowania, gminy i powiaty zgłosiły ponad 10 tys. wniosków o dofinansowanie projektów drogowych, a dostępne środki budżetu państwa (4,4 mld zł) umożliwiły zaspokojenie prawie połowy (42%) zgłoszonych potrzeb inwestycyjnych (10,5 mld zł).

Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia beneficjentów we wdrażaniu dwóch edycji NPPDL, obecny Program opiera się na przyjętych i sprawdzonych założeniach i w związku z tym kontynuuje przyjęte wcześniej zasady podziału środków pomiędzy gminy i powiaty, przeprowadzania konkursów oraz monitoringu realizacji zadań.

Rozbudowa i przebudowa infrastruktury drogowej jest kosztowna, lecz należy podkreślić, iż sieć dróg o odpowiednich standardach jest bardzo ważnym składnikiem bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Celem, do którego dąży minister właściwy do spraw transportu poprzez realizację Programu jest wdrożenie standardów bezpieczeństwa ruchu drogowego w infrastrukturze

drogowej. Niniejszy cel jest systematycznie osiągany poprzez tworzenie bezpiecznej, spójnej, zrównoważonej i przyjaznej użytkownikowi sieci drogowej w wymiarze lokalnym.

Łączne dofinansowanie zadań w latach 2016-2019, zgodnie z zasadami opisanymi w Programie wynosić będzie 3,5 mld zł.

Mimo systematycznej poprawy, stan polskich dróg wciąż stanowi jedną z podstawowych barier ograniczających poprawę poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Mając to na uwadze konieczna jest kontynuacja skutecznych i efektywnych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, iż jednym z podstawowych zadań jest dostosowanie infrastruktury drogowej do podstawowych standardów bezpieczeństwa ruchu drogowego.

II. Założenia programu wieloletniego i prawne podstawy jego realizacji

1. Cele programu

Program zakłada poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. W tym celu realizowane są przedsięwzięcia dotyczące dróg powiatowych i gminnych stanowiących bezpośrednie połączenie ze sobą lub z drogami krajowymi i wojewódzkimi, które przyczyniają się do poprawy spójności komunikacyjnej regionu, przede wszystkim poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, oraz warunków życia społeczności lokalnych.

Celem, do którego dąży resort infrastruktury i budownictwa poprzez realizację Programu, jest wdrożenie standardów bezpieczeństwa ruchu drogowego eliminujących największe zagrożenia w ruchu drogowym. Program ma na celu również budowę spójnego systemu dróg powiatowych i gminnych zapewniającego w szczególności jednorodność infrastruktury drogowej, przekładającą się bezpośrednio na zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Planowaną konsekwencją realizacji jest również wyrównywanie szans rozwojowych regionów i budowanie spójności terytorialnej. Rozbudowa sieci połączeń drogowych wpływa korzystnie na szerokie spektrum czynników warunkujących rozwój regionów, a co za tym idzie również sprawne funkcjonowanie państwa.

Powyższy cel jest osiągany poprzez dofinansowanie z budżetu państwa zadań polegających na budowie, przebudowie lub remoncie dróg z wyłączeniem robót, które powinny być wykonywane w ramach utrzymania.

Uwzględnienie w ramach Programu kryterium techniczno-budowlanego wynika z konieczności określenia jednolitych standardów budowy, przebudowy i remontów dróg gminnych i powiatowych. Kryterium to w pełni koresponduje z wnioskami z licznych kontroli Najwyższej Izby Kontroli, które dotyczyły oceny działań w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wynika z nich pilna potrzeba podnoszenia standardów technicznych dróg publicznych niższych kategorii.

Kluczowe znaczenie dla realizacji celów Programu ma równomierne wsparcie podejmowanych na obu szczeblach samorządu lokalnego działań rozwojowych, uwzględniających w jak najszerszym zakresie powiązanie bezpieczeństwa i dostępności komunikacyjnej, co zostanie osiągnięte dzięki realizacji następujących działań: poprawy stanu technicznego dróg; zwiększenia przepustowości dróg gminnych i powiatowych; promowania budowy ciągów o jednorodnych standardach technicznych, gwarantujących, w możliwie najwyższym stopniu, segregację ruchu pojazdów od niechronionych uczestników ruchu.

2. Podstawy prawne

Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 ustanowiony został jako program wieloletni, w drodze uchwały nr 154/2015 Rady Ministrów z dnia 8 września 2015 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą *Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019*, zmienionej uchwałami nr 159/2016 z dnia 16 grudnia 2016 r., nr 120/2017 z dnia 1 sierpnia 2017 r. oraz nr 188/2017 z dnia 5 grudnia 2017 r.

Podobnie jak poprzednie, Program przewiduje udzielanie jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych w zakresie budowy, przebudowy i remontów dróg powiatowych i gminnych, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 5b ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1453 z późn. zm.) oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie udzielania dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego na przebudowę, budowę lub remonty dróg powiatowych i gminnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 316, z późn. zm.). Określa ono szczegółowe warunki i tryb udzielania dotacji z budżetu państwa, z uwzględnieniem konieczności efektywnego wykorzystania i rozliczenia przez jednostki samorządu terytorialnego otrzymanych w formie dotacji środków budżetowych oraz zabezpieczenia przez te jednostki udziału własnych środków w planowanych inwestycjach, a także zachowania dyscypliny finansów publicznych.

Objęte Programem zadania w zakresie budowy, przebudowy i remontu dróg gminnych i powiatowych wykonywane są zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane Dz.U. z 2017 r. poz. 1332 ., z późn. zm.), ustawie z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1496 t.j.) oraz z przepisami techniczno-budowlanymi, w szczególności zaś z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 2016 r. poz. 124) oraz z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 30 maja 2000 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogowe obiekty inżynierskie i ich usytuowanie (Dz. U. z 2000 r. poz. 735, z późn. zm.).

3. Finansowanie i założenia programowe

Minister właściwy do spraw transportu zarządza Programem oraz nadzoruje i koordynuje jego realizację przez wojewodów. Jednostką organizacyjną zapewniającą koordynację realizacji Programu jest Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa (obecnie Ministerstwo Infrastruktury). Wojewoda realizuje Program przy pomocy Komisji, którą w tym celu powołuje.

Program przewiduje udzielanie jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych w zakresie budowy, przebudowy lub remontu dróg powiatowych i gminnych, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 5b ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie udzielania dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego na przebudowę, budowę lub remonty dróg powiatowych i gminnych.

Programem objęte są zadania własne wykonywane przez gminy i powiaty, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1875, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1868. poz. 814, z późn. zm.). Dofinansowaniu w ramach Programu podlegają zadania realizowane na drogach publicznych zaliczonych do kategorii dróg powiatowych lub dróg gminnych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych. Wyjątek stanowią zadania mające na celu wybudowanie nowej drogi i zaliczenie jej, po wybudowaniu i oddaniu do użytkowania, do jednej z wymienionych kategorii. Program nie obejmuje zadań w ramach utrzymania.

Źródłami finansowania realizacji Programu są środki z budżetu państwa przeznaczone na dotacje oraz środki przeznaczane przez gminy i powiaty na pokrycie ich wkładów własnych. Wkład własny gminy lub powiatu, może obejmować środki pozyskane od innych podmiotów publicznych lub prywatnych, nie pochodzące z budżetu państwa ani budżetu Unii Europejskiej. Na dotacje w latach 2016-2019 przeznaczone zostaną środki budżetu państwa w łącznej kwocie 3,5 mld zł.

Kwota wydatków budżetu państwa przeznaczonych na dotacje w województwie stanowi algorytm 3 czynników:

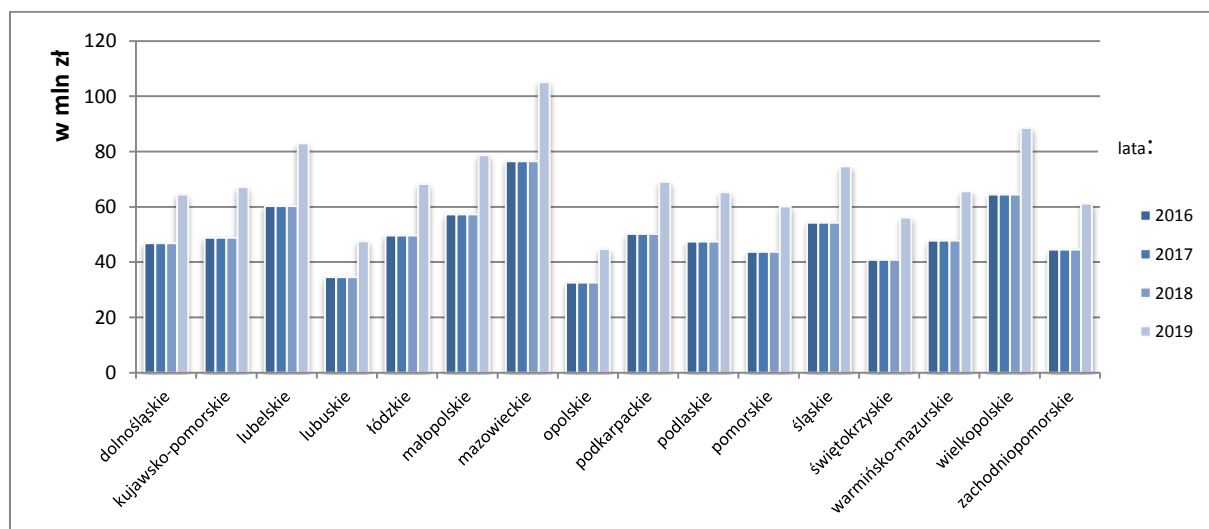
- 1) czynnika drogowego – stanowiącego średnią arytmetyczną wyrażonego w procentach stosunku łącznej długości dróg gminnych i powiatowych na obszarze województwa do łącznej długości takich dróg na obszarze kraju oraz analogicznego stosunku określonego dla dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (według danych GUS za 2013 r.),
- 2) czynnika ludnościowo-powierzchniowego – stanowiącego średnią arytmetyczną wyrażonego w procentach udziału liczby ludności województwa w liczbie ludności kraju oraz udziału powierzchni ogólnej województwa w powierzchni ogólnej kraju (według danych GUS za 2013 r.),
- 3) czynnika wyrównawczego – stanowiącego wskaźnik proporcjonalny do stosunku wartości przeciętnej ogólnokrajowej PKB na mieszkańca oraz wartości PKB na mieszkańca w województwie, ustalonych na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2012 r.

Biorąc pod uwagę powyższe podział przeznaczonych na dotacje kwot wydatków budżetu państwa pomiędzy województwa w latach 2016-2019 przedstawia się następująco:

Tabela 1. Podział środków dotacji z budżetu państwa pomiędzy województwa.

Województwo	Dostępne środki			
	2016	2017	2018	2019
	800 000 000	800 000 000	800 000 000	1 100 000 000
dolnośląskie	46 870 207	46 870 207	46 870 207	64 446 534
kujawsko-pomorskie	48 860 511	48 860 511	48 860 511	67 183 203
lubelskie	60 341 388	60 341 388	60 341 388	82 969 408
lubuskie	34 636 582	34 636 582	34 636 582	47 625 301
łódzkie	49 669 666	49 669 666	49 669 666	68 295 791
małopolskie	57 246 492	57 246 492	57 246 492	78 713 926
mazowieckie	76 493 770	76 493 770	76 493 770	105 178 934
opolskie	32 582 537	32 582 537	32 582 537	44 800 988
podkarpackie	50 270 864	50 270 864	50 270 864	69 122 437
podlaskie	47 457 621	47 457 621	47 457 621	65 254 229
pomorskie	43 743 828	43 743 828	43 743 828	60 147 764
śląskie	54 286 192	54 286 192	54 286 192	74 643 514
świętokrzyskie	40 822 219	40 822 219	40 822 219	56 130 552
warmińsko-mazurskie	47 770 211	47 770 211	47 770 211	65 684 040
wielkopolskie	64 430 252	64 430 252	64 430 252	88 591 597
zachodniopomorskie	44 517 660	44 517 660	44 517 660	61 211 782

Wykres obrazujący dane z tabeli 1 (podział środków dotacji pomiędzy województwa).

Suma dotacji w województwie nie może przekroczyć kwoty wydatków budżetu państwa przeznaczonych na dotacje, w tym województwie, w danym roku budżetowym.

Na dofinansowanie budowy, przebudowy lub remontu dróg powiatowych oraz dróg gminnych przeznacza się po 50 % sumy dotacji w województwie.

Dotacja udzielana jest na dofinansowanie zadania polegającego na wykonaniu robót budowlanych, a także innych prac w pasie drogowym takiej drogi, służących poprawie

bezpieczeństwa ruchu drogowego lub dotyczących wyposażenia technicznego drogi, z wyjątkiem infrastruktury technicznej nie związanej z drogą oraz z wyłączeniem robót, które powinny być wykonywane w ramach utrzymania, obejmujących odcinek lub odcinki jednej drogi lub powiązane funkcjonalnie odcinki różnych dróg.

Zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych, zadanie jest realizowane i musi zostać ukończone w roku, na który została udzielona dotacja. Dotacja na dofinansowanie zadania udzielana jest w kwocie nieprzekraczającej 3 mln zł.

W każdym roku, gmina, w tym miasto na prawach powiatu, może skorzystać z dofinansowania nie więcej niż jednego zadania z dofinansowaniem do 50% przy kwocie maksymalnego dofinansowania 3 mln zł. Powiat może skorzystać z dofinansowania dwóch zadań z dofinansowaniem do 50% przy niezmienionej kwocie maksymalnego dofinansowania 3 mln zł.

Jeżeli budowa, przebudowa lub remont obejmuje jednocześnie odcinki drogi gminnej i drogi powiatowej, wnioski powinni złożyć dwaj ustawowi zarządcy drogi i każdy wniosek zostanie oceniony w ramach puli dostępnej dla danej kategorii drogi.

W przypadku odcinków „granicznych” Program dopuszcza możliwość wnioskowania przez jst na jedno zadanie, którego znaczna część znajduje się na terenie tej jednostki (tylko na drodze, której jest ustawowym zarządcą drogi), a na terenie drugiej konieczne jest dokończenie ciągu na krótkim odcinku - do najbliższego skrzyżowania. Możliwość kontynuacji inwestycji na drodze innego, graniczącego jst dotyczyć może jedynie drogi tej samej kategorii co droga ujęta we wniosku o dofinansowanie (gminna-gminna, powiatowa-powiatowa). Jest to konieczne dla zapewnienia jednolitej klasyfikacji budżetowej wydatków w ramach jednego zadania. W takiej sytuacji limit 3 mln zł przypisany zostaje do lidera - jednostki, na terenie której znajduje się większa część zadania. Należy zaznaczyć, iż w takim przypadku jednostka - lider musi zawrzeć z jednostką - sąsiadem umowę na mocy art. 22 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, w której wskazany powyżej krótki odcinek drogi leżący na terenie jednostki sąsiedniej zostanie użyczony, na cele związane z realizacją zadania, które jest przedmiotem wniosku.

Wojewoda może dokonać zmiany proporcji podziału sumy dotacji w województwie pomiędzy powiaty i gminy, jednakże nie więcej niż 5% tej sumy. W wyjątkowych sytuacjach wojewoda może dokonać zmiany proporcji podziału sumy dotacji w województwie powyżej 5%, po zrealizowaniu wszystkich wniosków z listy rankingowej. Wojewoda może odstąpić od ograniczenia wskazanych powyżej limitów zadań (tj. dla gmin i miast na prawach powiatu - 1 zadanie, dla powiatów - 2 zadania), jeżeli ich zastosowanie uniemożliwia wykorzystanie sumy dotacji w województwie. Realizacja zadań ponadlimitowych następuje dopiero po zrealizowaniu wszystkich zadań limitowych z puli gminnej i powiatowej.

III. Realizacja Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 w roku 2016 – krótkie podsumowanie

Nabór wniosków jednostek samorządu terytorialnego o dofinansowanie budowy, przebudowy i remontów dróg lokalnych, planowanych do realizacji w 2016 r. przeprowadzony został w dniach 1-30 października 2015 r. Jednostki samorządu terytorialnego zgłosiły łącznie 1

410 poprawnych wniosków, w tym 973 wnioski na zadania na drogach gminnych oraz 437 wniosków na zadania na drogach powiatowych. Oferowane wsparcie finansowe z budżetu państwa w kwocie 800 000 tys. zł umożliwiło zaspokojenie zgłoszonych potrzeb inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego na poziomie 45%. Na podstawie umów o udzielenie dotacji jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały ogółem 850 zadań. Samorządy realizując Program poprawiały dostęp części lokalnych społeczności do instytucji publicznych, lokalnych ośrodków gospodarczych oraz modernizowały ciągi transportu produktów oraz towarów do ważnych dla gmin zakładów produkcyjnych i na rynki docelowe. Pozwala to na systematyczne powstrzymanie marginalizacji obszarów wiejsko-miejskich i wiejskich, które bez działań inwestycyjnych nie mogą się dalej rozwijać. Poprawa stanu dróg wpływa na poprawę atrakcyjności inwestycyjnej miejscowości objętych obszarem ich oddziaływania, przez co wpływa też na aktywizację zawodową mieszkańców, integrację społeczną i zmniejszenie obszarów wykluczenia komunikacyjnego i społecznego. Łączna kwota dofinansowania z budżetu państwa wykonanych projektów inwestycyjno-remontowych wyniosła 783 101 tys. zł. Beneficjenci Programu wykorzystali oferowane wsparcie finansowe z budżetu państwa w 97,89%. Ogólna wartość projektów zrealizowanych w ramach Programu w 2016 roku wyniosła 1 603 670 tys. zł. Na całkowitą wartość dofinansowanych zadań, obok dotacji z budżetu państwa w kwocie 783 101 tys. zł złożył się wkład własny jednostek samorządu terytorialnego wynoszący łącznie 820 569 tys. zł. Efektem realizacji Programu wieloletniego w 2016 roku była przebudowa 1 498,00 km, budowa prawie 304,00 km i remont 254,00 km dróg lokalnych. W pierwszej edycji rocznej Programu udział wzięły 778 gminy i powiaty, a więc 27% ogółu jednostek samorządu terytorialnego. Z możliwości dofinansowania zadań własnych samorządów ze środków budżetu państwa skorzystało 228 powiatów ziemskich, 30 miast na prawach powiatu oraz 520 innych gmin (niebędących miastami na prawach powiatu), wśród których gminy wiejskie stanowiły 51,54%.

IV. Realizacja Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 w roku 2017

Nabór wniosków jednostek samorządu terytorialnego o dofinansowanie budowy, przebudowy i remontów dróg lokalnych, planowanych do realizacji w 2017 r. przeprowadzony został w dniach 1-15 września 2016 r.

Kryteria wyboru wniosków określone są szczegółowo w ww. rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie udzielania dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego na przebudowę, budowę lub remonty dróg powiatowych i gminnych:

- „kryterium techniczne” - znaczenie zadania dla infrastruktury drogowej w sposób gwarantujący podnoszenie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego - skala ocen od 0 do 12 punktów;
- „kryterium sieciowe” - znaczenie zadania dla rozwoju spójnej sieci dróg publicznych na obszarze województwa oraz wpływ zadania na poprawę dostępności czasowej na obszarach o najwyższym wskaźniku peryferyjności czasowej - skala ocen od 0 do 7 punktów;

- „kryterium dostępności komunikacyjnej” - wpływ zadania na poprawę dostępności komunikacyjnej, w szczególności do instytucji publicznych i świadczących usługi publiczne (w szczególności w zakresie zdrowia), instytucji istotnych dla sprawnej realizacji zadań państwa o kluczowym znaczeniu dla bezpieczeństwa obywateli oraz do lokalnych ośrodków gospodarczych, dostępności komunikacyjnej na obszarach wiejskich oraz poprawę infrastruktury drogowej wykorzystywanej na potrzeby transportu zbiorowego - skala ocen od 0 do 10 punktów;
- „kryterium dochodowe” - poziom dochodów własnych wnioskodawcy, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, pomniejszony o wpłaty danej jednostki z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej, o których mowa odpowiednio w art. 29 i art. 30 przywołanej ustawy i powiększony o przysługujące danej jednostce samorządu terytorialnego części wyrównawcze i równoważące subwencji ogólnej w stosunku do średniego dochodu własnego (uwzględniającego sumę wpłat jednostek samorządu terytorialnego danego szczebla z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej i sumę przysługujących im części wyrównawczych i równoważących subwencji ogólnej) jednostek samorządu terytorialnego danego szczebla w danym województwie - skala ocen od 0 do 8 punktów;
- „kryterium kontynuacji ciągu” - kontynuację zadania - skala ocen od 0 do 2 punktów;
- „kryterium brd” - wpływ zadania na zmniejszenie ryzyka wystąpienia wypadku drogowego na obszarach o najwyższym poziomie wypadkowości - skala ocen od 0 do 3 punktów”.

Jednostki samorządu terytorialnego zgłosiły łącznie **1358** poprawnych wniosków, w tym **913** wnioski na zadania na drogach gminnych oraz **445** wniosków na zadania na drogach powiatowych. Łączna suma wnioskowanej dotacji z budżetu państwa wyniosła **1 654 560 tys. zł**, w tym **879 905 tys. zł** na zadania na drogach gminnych oraz **774 655 tys. zł** na zadania na drogach powiatowych.

Oferowane wsparcie finansowe z budżetu państwa w kwocie **800 000 tys. zł** umożliwiło zaspokojenie zgłoszonych potrzeb inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego na poziomie **48%**. Szczegółowe dane dotyczące wniosków oraz kwot wnioskowanych dotacji w poszczególnych województwach przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Wnioski o dofinansowanie zadań w ramach Programu w 2017 r.

lp	Województwo	Liczba wniosków			Dotacja				
		gmin.	powiat.	łącznie	wnioskowana na drogi gminne	wnioskowana na drogi powiatowe	wnioskowana dotacja łącznie	dostępna kwota dotacji	%
1.	dolnośląskie	29	18	47	32 286	28 118	60 404	46 870	78%
2.	kujawsko-pomorskie	73	30	103	68 218	54 671	122 889	48 861	40%
3.	lubelskie	84	36	120	59 893	67 155	127 048	60 341	47%
4.	lubuskie	42	19	61	41 579	30 419	71 998	34 637	48%
5.	łódzkie	51	30	81	50 189	51 561	101 750	49 670	49%
6.	małopolskie	48	24	72	40 529	46 709	87 238	57 246	66%
7.	mazowieckie	87	37	124	103 344	67 840	171 184	76 494	45%
8.	opolskie	45	19	64	47 825	30 879	78 704	32 583	41%
9.	podkarpackie	64	29	93	44 147	49 956	94 103	50 271	53%
10.	podlaskie	70	28	98	61 774	50 024	111 798	47 458	42%
11.	pomorskie	61	25	86	77 812	44 529	122 341	43 744	36%
12.	śląskie	48	32	80	50 925	58 155	109 080	54 286	50%
13.	świętokrzyskie	61	31	92	41 468	37 880	79 348	40 822	51%
14.	warmińsko-mazurskie	50	30	80	45 557	47 290	92 847	47 770	51%
15.	wielkopolskie	64	40	104	73 396	78 825	152 221	64 430	42%
16.	zachodniopomorskie	36	17	53	40 963	30 644	71 607	44 518	62%
Suma		913	445	1358	879 905	774 655	1 654 560	800 000	48%

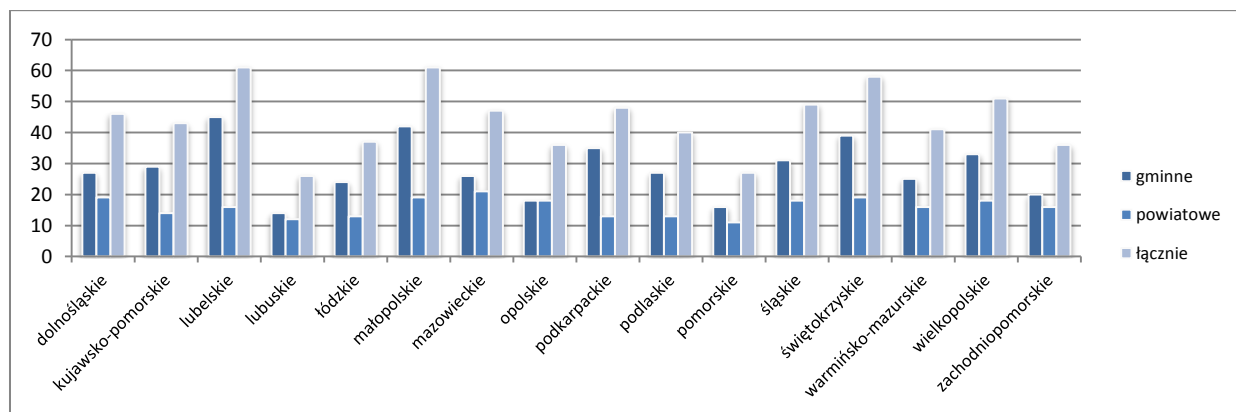
Na podstawie dokonanej przez komisje wojewódzkie oceny złożonych wniosków ustalone zostały wstępne i ostateczne listy rankingowe wniosków (powyższa tabela przedstawia dane zgodne z listami rankingowymi zatwierdzonymi przez Ministra Infrastruktury i Budownictwa w dniu 20 grudnia 2016 r.). Na podstawie list rankingowych zatwierdzonych dla każdego województwa wojewodowie sporządzili listy wniosków zakwalifikowanych do dofinansowania z budżetu państwa w 2017 roku. W związku z oszczędnościami przetargowymi oraz przypadkami rezygnacji wnioskodawców listy zakwalifikowanych do dofinansowania wniosków podlegały zmianom, w tym uzupełnieniu o kolejne wnioski z list rankingowych. W oparciu o listy wniosków zakwalifikowanych do dofinansowania z budżetu państwa w 2017 r. wojewodowie zawarli z beneficjentami Programu umowy o udzielenie dotacji celowych na dofinansowanie przebudowy, budowy oraz remontów dróg lokalnych.

Na podstawie umów o udzielenie dotacji jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały ogółem **707 zadań**. Samorządy realizując Program poprawiały dostęp części lokalnych społeczności do instytucji publicznych, lokalnych ośrodków gospodarczych oraz modernizowały ciągi transportu produktów oraz towarów do ważnych dla gmin zakładów produkcyjnych i na rynki docelowe. Pozwala to na systematyczne powstrzymanie marginalizacji obszarów wiejsko-miejskich i wiejskich, które bez działań inwestycyjnych nie mogą się dalej rozwijać. Poprawa stanu dróg wpływa na poprawę atrakcyjności inwestycyjnej miejscowości objętych obszarem ich oddziaływania, przez co wpływa też na aktywizację zawodową mieszkańców, integrację społeczną i zmniejszenie obszarów wykluczenia komunikacyjnego i społecznego. Szczegółowe dane dotyczące liczby zrealizowanych zadań w 2017 roku oraz długości dróg objętych zadaniami w poszczególnych województwach przedstawia tabela 3.

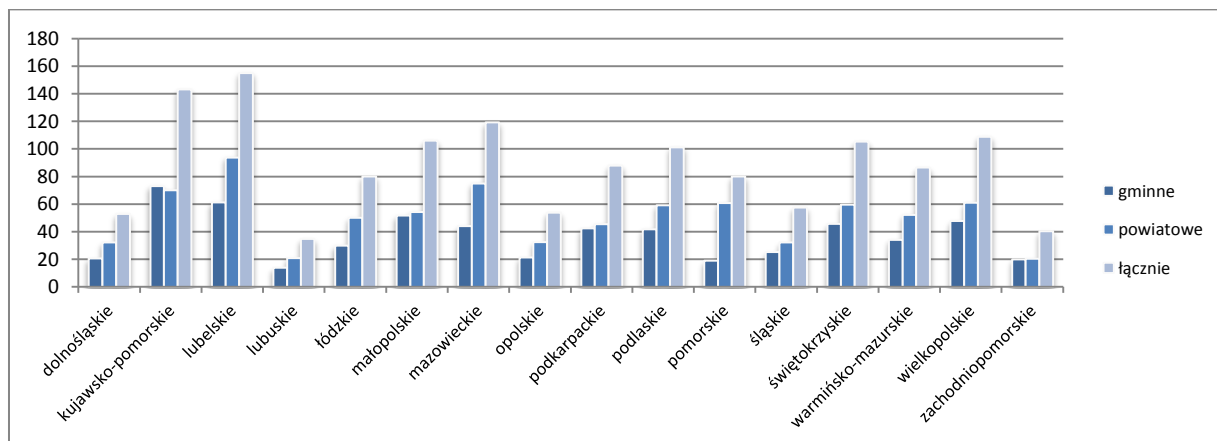
Tabela 3. Zadania zrealizowane w ramach Programu.

Lp.	Województwo	Liczba zadań			Długość dróg (w km)		
		gm.	pow.	łącznie	gm.	pow.	łącznie
1.	dolnośląskie	27	19	46	20,69	32,33	53,03
2.	kujawsko-pomorskie	29	14	43	73,19	70,06	143,25
3.	lubelskie	45	16	61	61,37	93,83	155,21
4.	lubuskie	14	12	26	14,00	21,00	35,00
5.	łódzkie	24	13	37	30,10	50,11	80,21
6.	małopolskie	42	19	61	51,75	54,46	106,21
7.	mazowieckie	26	21	47	44,17	75,07	119,24
8.	opolskie	18	18	36	21,39	32,64	54,03
9.	podkarpackie	35	13	48	42,50	45,65	88,15
10.	podlaskie	27	13	40	41,91	59,34	101,25
11.	pomorskie	16	11	27	19,09	60,99	80,07
12.	śląskie	31	18	49	25,40	32,34	57,75
13.	świętokrzyskie	39	19	58	45,83	59,62	105,46
14.	warmińsko-mazurskie	25	16	41	34,22	52,36	86,58
15.	wielkopolskie	33	18	51	47,86	61,03	108,89
16.	zachodniopomorskie	20	16	36	20,13	20,43	40,56

Wykres obrazujący dane z tabeli 3 (liczba zadań zrealizowanych w ramach programu).

Wykres obrazujący dane z tabeli 3 (długość dróg zrealizowanych w ramach programu w km).

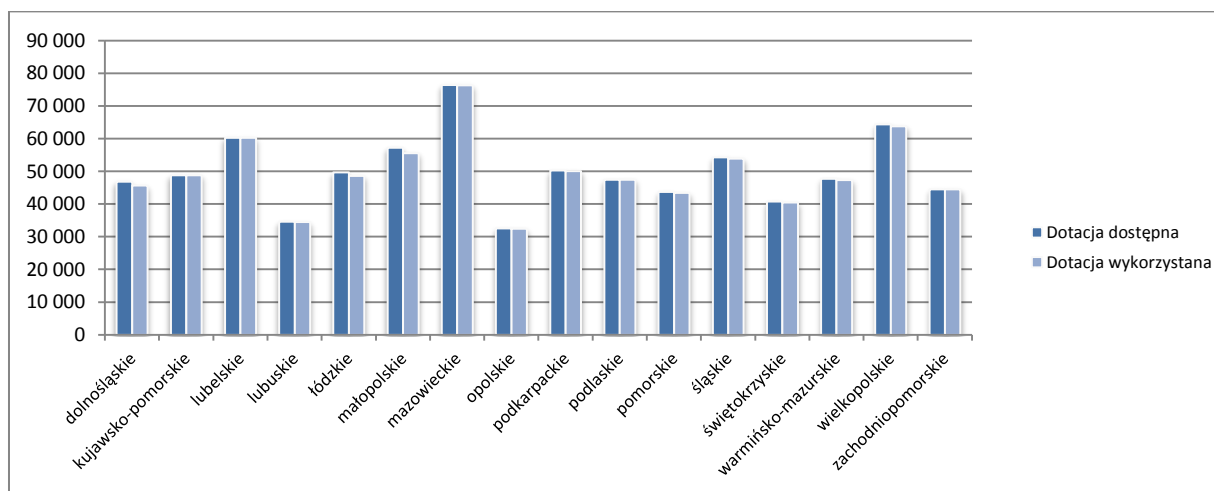

Łączna kwota dofinansowania z budżetu państwa wykonanych projektów inwestycyjno-remontowych wyniosła **793 567 tys. zł**, przy czym kwota dotacji wykorzystanej na realizację zadań na drogach gminnych wyniosła **397 268 tys. zł** a na drogach powiatowych wyniosła **396 299 tys. zł**. Beneficjenci Programu wykorzystali oferowane wsparcie finansowe z budżetu państwa w **99,20%**. Szczegółowe dane dotyczące sum udzielonych jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych na przebudowę, budowę lub remonty dróg powiatowych i gminnych oraz poziomu wykorzystania dostępnych środków budżetu państwa w poszczególnych województwach obrazuje tabela 4.

Tabela 4. Dotacja wykorzystana na realizację zadań w ramach Programu w 2017 roku (w tys. zł).

Lp.	Województwo	Dotacja dostępna	Dotacja wykorzystana			Środki niewykorzystane	% wykorzystania
			drogi gminne	drogi powiatowe	łącznie		
1.	dolnośląskie	46 870	23 124	22 563	45 687	1 184	97,47%
2.	kujawsko-pomorskie	48 861	24 430	24 425	48 855	5	99,99%
3.	lubelskie	60 341	30 460	29 823	60 283	58	99,90%
4.	lubuskie	34 637	17 206	17 308	34 514	122	99,65%
5.	łódzkie	49 670	24 614	24 043	48 657	1 013	97,96%
6.	małopolskie	57 246	28 440	27 183	55 623	1 624	97,16%
7.	mazowieckie	76 494	36 923	39 450	76 374	120	99,84%
8.	opolskie	32 583	18 692	13 777	32 470	113	99,65%
9.	podkarpackie	50 271	25 038	25 066	50 104	167	99,67%
10.	podlaskie	47 458	23 729	23 729	47 458	0	100,00%
11.	pomorskie	43 744	21 872	21 535	43 407	337	99,23%
12.	śląskie	54 286	27 765	26 152	53 917	369	99,32%
13.	świętokrzyskie	40 822	18 241	22 305	40 546	276	99,32%
14.	warmińsko-mazurskie	47 770	23 786	23 594	47 380	390	99,18%
15.	wielkopolskie	64 430	30 716	33 092	63 807	623	99,03%
16.	zachodniopomorskie	44 518	22 232	22 253	44 485	33	99,93%
	Suma	800 000	397 268	396 299	793 567	6 433	99,20%

Wykres obrazujący dane z tabeli 4 (wykorzystanie dotacji w tys. zł).

Ogólna wartość projektów zrealizowanych w ramach Programu w 2017 roku wyniosła 1 701 168 tys. zł. Na całkowitą wartość dofinansowanych zadań, obok dotacji z budżetu państwa w kwocie 793 567 tys. zł złożył się wkład własny jednostek samorządu terytorialnego wynoszący łącznie 907 601 tys. zł. Udział środków własnych jednostek samorządu terytorialnego w kosztach zadań wykonanych w ramach Programu wyniósł zatem 53% ich ogólnej wartości, natomiast dotacja z budżetu państwa przeznaczona została na pokrycie pozostałych 47% kosztów ich realizacji. Szczegółowe dane dotyczące wkładu własnego jednostek samorządu terytorialnego oraz ogólnej wartości zadań zrealizowanych w 2017 roku w poszczególnych województwach przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Wkład własny j.s.t. i ogólna wartość zadań zrealizowanych w 2017 roku (w tys. zł).

Lp.	Województwo	Wkład własny jednostek			Ogólna wartość zadań		
		drogi gminne	drogi powiatowe	łącznie	drogi gminne	drogi powiatowe	łącznie
1.	dolnośląskie	23 873	24 354	48 227	46 997	46 917	93 914
2.	kujawsko-pomorskie	27 089	25 153	52 242	51 519	49 578	101 097
3.	lubelskie	32 305	41 478	73 783	62 765	71 301	134 066
4.	lubuskie	18 705	26 075	44 780	35 911	43 384	79 294
5.	łódzkie	26 943	28 866	55 810	51 557	52 910	104 467
6.	małopolskie	31 083	28 368	59 452	59 524	55 551	115 075
7.	mazowieckie	39 292	51 282	90 574	76 215	90 732	166 947
8.	opolskie	19 673	14 322	33 995	38 366	28 099	66 465
9.	podkarpackie	26 253	31 687	57 940	51 291	56 753	108 044
10.	podlaskie	30 233	27 956	58 189	53 962	51 684	105 647
11.	pomorskie	23 325	24 911	48 236	45 197	46 446	91 643
12.	śląskie	32 750	31 717	64 468	60 516	57 869	118 385
13.	świętokrzyskie	21 906	24 016	45 923	40 147	46 322	86 469
14.	warmińsko-mazurskie	24 394	25 978	50 372	48 180	49 572	97 752
15.	wielkopolskie	32 920	41 023	73 943	63 635	74 115	137 750
16.	zachodniopomorskie	24 701	24 969	49 670	46 932	47 222	94 155
	Suma	435 445	472 155	907 601	832 713	868 455	1 701 168

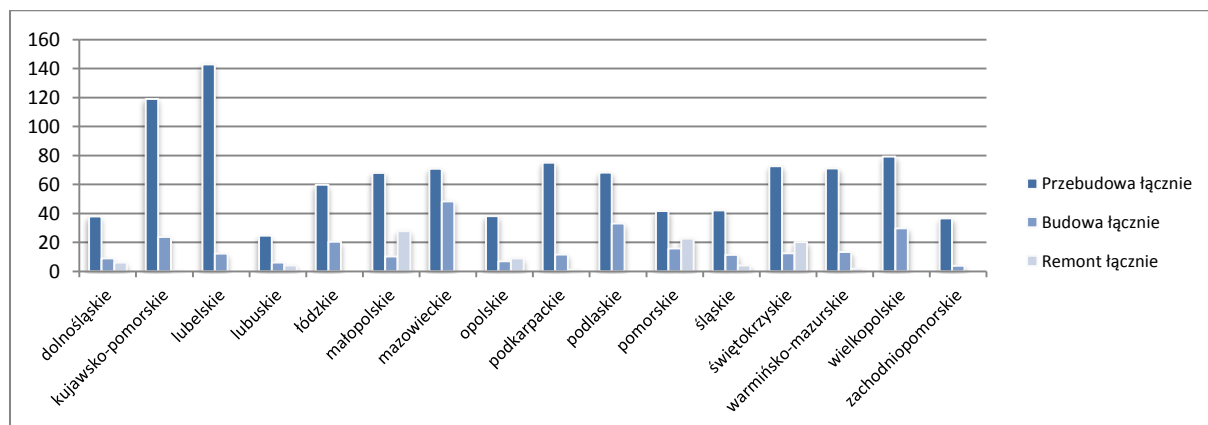
Z łącznej wartości inwestycji wykonanych w 2017 roku na sfinansowanie zadań dotyczących dróg gminnych przeznaczona została kwota **832 713 tys. zł**, natomiast na sfinansowanie zadań dotyczących dróg powiatowych – kwota **868 455 tys. zł**, co stanowi odpowiednio **49%** i **51%** całkowitej wartości zrealizowanych zadań. W ramach wkładu własnego jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły na sfinansowanie projektów na drogach gminnych i powiatowych kwoty wynoszące odpowiednio **435 445 tys. zł** i **472 155 tys. zł**.

Efektom realizacji Programu wieloletniego w 2017 roku była przebudowa **1047,62 km**, budowa prawie **268,95 km** i remont **98,22 km** dróg lokalnych. W ramach zadań na drogach gminnych w 2017 roku: przebudowano 391,63 km, wybudowano 159,18 km i wyremontowano 42,82 km. W ramach zadań na drogach powiatowych w 2017 roku: przebudowano 655,99 km, wybudowano 109,77 km i wyremontowano 55,4 km. Szczegółowe dane o długości odcinków objętych zadaniami wykonanymi w ramach Programu w 2017 r. przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6. Długość dróg objętych zadaniami zrealizowanymi w 2017 roku według rodzaju zadania (w km).

Lp.	Województwo	Przebudowa			Budowa			Remont		
		gm.	pow.	łącznie	gm.	pow.	łącznie	gm.	pow.	łącznie
1.	dolnośląskie	11,57	26,33	37,9	6,95	2,04	8,99	2,17	3,96	6,13
2.	kujawsko-pomorskie	61,34	57,6	118,94	11,23	12,46	23,69	0,62	0	0,62
3.	lubelskie	48,97	93,83	142,8	12,4	0	12,4	0	0	0
4.	lubuskie	8,42	16,22	24,64	5,58	0,57	6,15	0	4,12	4,12
5.	łódzkie	14,84	44,88	59,72	15,26	5,23	20,49	0	0	0
6.	małopolskie	26,63	41,46	68,09	2,22	8,04	10,26	22,91	4,95	27,86
7.	mazowieckie	19,44	51,4	70,84	24,73	23,66	48,39	0	0	0
8.	opolskie	14,5	23,58	38,08	6,9	0	6,9	0	9,06	9,06
9.	podkarpackie	32,41	42,73	75,14	8,77	2,92	11,69	1,31	0	1,31
10.	podlaskie	31,32	36,85	68,17	10,6	22,49	33,09	0	0	0
11.	pomorskie	5,37	36,22	41,59	13,71	2,16	15,87	0	22,61	22,61
12.	śląskie	14,07	28,09	42,16	7,13	4,25	11,38	4,2	0	4,2
13.	świętokrzyskie	27,36	45,29	72,65	6,85	5,62	12,47	11,61	8,72	20,33
14.	warmińsko-mazurskie	27,3	43,78	71,08	6,92	6,6	13,52	0	1,98	1,98
15.	wielkopolskie	31,96	47,3	79,26	15,94	13,73	29,67	0	0	0
16.	zachodniopomorskie	16,13	20,43	36,56	3,99	0	3,99	0	0	0
SUMA:		391,63	655,99	1047,62	159,18	109,77	268,95	42,82	55,4	98,22

Wykres obrazujący dane z tabeli 6 (liczba zrealizowanych km dróg gminnych i powiatowych, w podziale na poszczególne zadania).

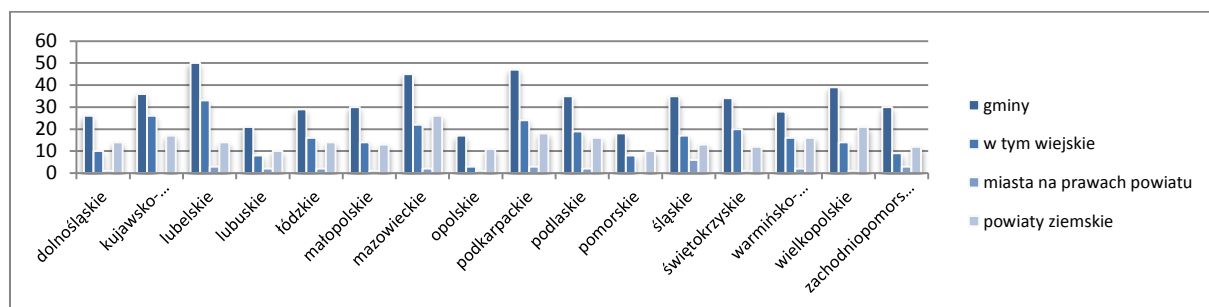

W drugiej edycji rocznej Programu udział wzięły 787 gminy i powiaty, a więc 27% ogółu jednostek samorządu terytorialnego. Z możliwości dofinansowania zadań własnych samorządów ze środków budżetu państwa skorzystało 237 powiatów ziemskich, 30 miast na prawach powiatu oraz 520 innych gmin (niebędących miastami na prawach powiatu), wśród których gminy wiejskie stanowiły 49,8%.

Tabela 7. Statystyka uczestnictwa jst w Programie w 2017 roku.

Lp.	Województwo	Liczba jednostek które wzięły udział w Programie			
		gminy		miasta na prawach powiatu	powiaty ziemskie
		ogółem	w tym wiejskie		
1.	dolnośląskie	26	10	1	14
2.	kujawsko-pomorskie	36	26	0	17
3.	lubelskie	50	33	3	14
4.	lubuskie	21	8	2	10
5.	łódzkie	29	16	2	14
6.	małopolskie	30	14	1	13
7.	mazowieckie	45	22	2	26
8.	opolskie	17	3	1	11
9.	podkarpackie	47	24	3	18
10.	podlaskie	35	19	2	16
11.	pomorskie	18	8	0	10
12.	śląskie	35	17	6	13
13.	świętokrzyskie	34	20	1	12
14.	warmińsko-mazurskie	28	16	2	16
15.	wielkopolskie	39	14	1	21
16.	zachodniopomorskie	30	9	3	12
SUMA		520	259	30	237

Wykres obrazujący dane z Tabeli 7 (statystyka uczestnictwa jst w Programie w 2017 roku).

V. Podsumowanie

Efekty wdrożenia Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 potwierdziły zasadność wprowadzenia przedmiotowego mechanizmu jako rządowego instrumentu wsparcia aktywności inwestycyjnej samorządu lokalnego w obszarze infrastruktury drogowej. Rozmiar potrzeb inwestycyjnych zgłoszonych w ramach złożonych wniosków stanowi świadectwo atrakcyjności oferowanej pomocy finansowej. Jest ona ukierunkowana na wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w celu rozwiązywania

problemów związanych z rozwojem samorządowej sieci dróg lokalnych. Poziom wsparcia z budżetu państwa przeznaczony na każdy rok realizacji Programu jest uzależniony warunkami makroekonomicznymi i możliwościami w zakresie wydatków budżetu państwa usankcjonowanych w przyjętej corocznie ustawie budżetowej.

Pomimo ograniczonych możliwości budżetu państwa należy podkreślić, że jednostki samorządu terytorialnego efektywnie wykorzystały szansę pozyskania funduszy na modernizację i rozbudowę lokalnej infrastruktury drogowej.

Reasumując należy dodać, że realizacja zadań w ramach Programu wpływa na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, uzyskanie właściwych parametrów ruchu z poprawą jego płynności i przepustowości oraz poprawę połączeń drogowych istotnych dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, ochrony przeciwpożarowej, służb ratowniczych i ochrony zdrowia. Wiele zadań wykonanych w ramach Programu jest ważnym elementem sieci dróg powiatowych i gminnych, wpływających na poprawę spójności infrastruktury transportowej na obszarze Polski.

Wykonane w ramach Programu inwestycje i remonty lokalnej infrastruktury drogowej powodują poprawę powiązania dróg lokalnych z drogami wojewódzkimi i krajowymi, poprawę parametrów użytkowych, stanu technicznego dróg, a także podniesienie standardu ich wyposażenia i oznakowania.

Zmiana kryteriów wprowadzona w sierpniu 2017 r. miała na celu osiągnięcie jeszcze lepszych efektów realizacji Programu. Wprowadzenie kryterium dochodowego wpisuje się w założenia realizacyjne Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Ujęte w jego treści opracowania pośrednio wskazują na wzajemną relację obszarów o najniższych dochodach do obszarów wykluczonych komunikacyjnie. Natomiast wprowadzenie kryterium „BRD” wynika z faktu, że istnieje potrzeba wspierania zadań na obszarach jednostek samorządu terytorialnego, gdzie zidentyfikowano duże ryzyko zagrożeń wypadkami drogowymi.